

Gyvenimas

Laikraštis Prienų rajono ir Birštono krašto žmonėms
Nacionalinės rajonų ir miestų laikraščių leidėjų asociacijos narys

ISSN 1648-0392

Nr. 64 (10706) * 2024 m. rugsėjo 4 d., trečiadienis

Kaina – 0,97 Eur

Laba diena

Šiandien – mėnulio jaunatis. Saulė teka 6 val. 29 min., leis 20 val. 07 min. Dienos ilgumas 13 val. 38 min.

Vardadieniai: šiandien – Germantas, Germantė, Germina, Germinas, Girstautas, Girstautė, Girstenė, Girstenis, Girstė, Girstys, Girstutis, Mozė, Razė, Rozalija, rytoj – Dinga, Dingaila, Dingailas, Erčius, Erdas, Erdenė, Erdenis, Erdgina, Erdginas, Erdginė, Filibertas, Firmina, Firminas, Gausantė, Rasvita, Rosvaldas, Rosvita, Rozvita, penktadienį – Beata, Beatas, Fausta, Faustas, Faustina, Faustinas, Kantigirdas, Kantigirdė, Magnas, Tautas, Tautenė, Tautenis, Vaištartas, Vaištartė, Vaištautė, Vaištautas.

Naujas politinis sezonas – nauji rūpesčiai 2-6 p.

Namu ūkis 3-4 p.

„Kuo vasara turtinga 4 p. buvo – padėkokime ai“...

Romantiškos sielos Gražina: „Pabuvojau ir rojuje, ir pragare“

5-6 p.

Ekranų įtaka didėja. Kada vertėtų suserinti? 6 p.

Ne tik javai, bulvės, bet ir grybai... 8 p.

„Atia, Mama!“

...mažasis septynerių piliētis gėlių puokšte paskubomis mosteli susirūpinusiai mamai ir nužingsniuoja įsikibęs dvyliktoko rankos paskui kitus eisenos dalyvius. Laukia mokykla, mokytojai, būsimi klasės draugai, naujas, dar neatrastas Žinių pasaulis!

„Žiburio“ kalnelyje išsirikiavusių pirmokų akyse – neslepiamas jaudulys. Neramu ir baugu vieniems pirmą kartą leisti į tokią tolimą kelionę, gerai, kad kelią rodo vyresnieji draugai. Ir padrašina, ir patikrina, ar tvirtai priištąs balionas, ir tvirčiau suspaudžia ranką... Visgi jaudinasi ir dvyliktokai. Juk šie mokslo metai mokykloje jiems paskutiniai, o ar taip seniai skambėjo mokyklinis varpelis, kviesdamas į pirmąją klasę? Mintyse greitai, kaip kaleidoskope, praskrieja visi buvę rugsėjai...

Viso gero, vasara! Būk pasveikintas žinių ir naujų potyrių dosnus rudenie! Klasės

laukia tų, kurie pasiruošę mokytis ir mokyti, trokšta kalbėtis, klausytis ir išgirsti.

Rajono švietimo bendruomenės rugsėjo 2-ąją pradėjo naujus mokslo metus, į kuriuos mokinius, mokytojus, darbuotojus, tėvus palaikė rajono savivaldybės mero **Alyvydo Vaicekausko**, vicemerės **Jūratės Zailskienės**, Švietimo ir sporto skyriaus vedėjo **Rimvydo Zailsko** sveikinimai, kun. dekanas **Vaidoto Labašausko** palaiminimas, prasmingi svečių palinkėjimai, moksleivių atliekamos dainos ir eilėraščių posmai.

„Gyvenimo“ informacija
Dalės Lazauskienės nuotrauka

Darbą pradėjo nuo konsultacijų su žemdirbiais ir jų naštos mažinimo

Naujasis žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius aktyviai keliauja po Lietuvą ir bendrauja su žemdirbiškų organizacijų atstovais, socialiniais partneriais bei siekia sutarimo dėl bendros žemės ūkio strategijos. Rugsėjo 30 dieną Pašventupyje, ūkininko Jono Vilionio sodyboje, ministras susitiko su Lietuvos žemės ūkio tarybos nariais, ūkininkais, žemės ūkio bendrovių vadovais ir aptarė jiems aktualius klausimus, sisteminės problemas, informavo apie priimtus potvarkius, iš klausė žemdirbių atstovų pastabas ir pasiūlymus.

Lietuvos pieno gamintojų tarybos vadovas **Jonas Vilionis** ministrui padėkojo už tai, kad žemės ūkio sektoriams nelengvu metu nepabijojų imtis atsakomybės, ir išreiškė viltį, jog tolimesnė žemės ūkio politika bus orientuota į esamų ūkių išsaugojimą, są-

lygų dirbti ir užsidirbti sudarymą. Susitikime dalyvavo ir Seimo narys **Kęstutis Mažeika**.

K. Starkevičius sakė turintis tikslą per trumpą šiai kadencijai likusį laikotarpį pakloti tvirtą pamatą ir „žaidimo taisykles“ (Nukelta į 8 p.)

Prienuose viešėjo Lenkijos ir Latvijos savivaldybių delegacijos

Duonos ir ugnies šventė – gera proga pasikviesti svečių, pristatyti jiems savo krašto tradicijas, atrasti bendrumų, temų pokalbiams, kuriuose gimsta idėjos ateities projektams ir darbams. Savaitgalį Prienų rajono savivaldybėje viešėjo jos partneriai iš Parčevo, Kenčino, Lubano, Tčevo (Lenkija) ir Talsi (Latvija) savivaldybių. Tarp delegacijų narių – savivaldos administracijų atstovai, miestų Tarybų pirmininkai, nariai, skyrių bei įstaigų darbuotojai.

(Nukelta į 8 p.)

Tarybos posėdis

Naujas politinis sezonas – nauji rūpesčiai

Pirmajame posėdyje po vasaros pertraukos Prienų rajono savivaldybės taryba su papildomai įtrauktais į darbotvarkę klausimais apsvaistė 30 sprendimų projektų. Politikų akiratyje atsiderėjo klausimai, susiję su Savivaldybės turto panaudos, nuomos, pardavimo, perdavimo valdyti sutartimis, nenaudojamais ir apleistais žemės sklypais, transporto įsigijimu, projektų įgyvendinimu, biudžeto tikslinimu.

Su nerimu dėl mokyklų išlikimo kaime

Kaip ir prieš kiekvieną Rugsėjo 1-ąją, buvo patvirtintas klasių, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių skaičius, pritarė priešmokyklinio ugdymo organizavimo modeliams Prienų rajono savivaldybės mokyklose 2024–2025 mokslo metais.

Švietimo srities klausimus pristatęs Švietimo ir sporto skyriaus vedėjas Rimvydas Zailskas prašė politikų šiais mokslo metais įsteigti aštuonis mokinio padėjėjų etatus ir skirti jų išlaikymui 115 tūkst. eurų metams. Ši būtinybė susijusi su reikalavimais nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. vaikus su specialiaisiais poreikiais integruoti į mokyklų klases ir teikti jiems kokybišką ugdymą nediskriminuojant dėl ugdymosi poreikių įvairovės, suteikiant reikalingą pagalbą.

Politikai tam neprieštaravo, daugumos balsais pritarė ir Pakuonio bei Išlaugo pagrindinių mokyklų dešimtų klasių nepilnų komplektų finansavimui Savivaldybės lėšomis. Šiose mokyklose belikę po šešis – septynis dešimtokus, tam, kad jie galėtų baigti savarakišką mokyklą, bus skirta 112 tūkst. eurų.

R. Zailskas su politikais pasidalino nerimu ir dėl Stakliškių gimnazijos vienuoliktokų. Jo teigimu, jeigu pirmomis rugsėjo dienomis į vienuoliktą (III gimnazijos) klasę susirinks mažiau nei 21 mokinys, jiems teks ieškoti kitų ugdymo įstaigų. Tokia valstybės politika ilgųjų gimnazijų klausimu, tačiau, kaip pabrėžė skyriaus vedėjas, dar nesinori „uždaryti durų“, siekiama atliepti stakliškiečių lūkesčius mokyti arčiau namų.

Valdančiųjų ir kai kurių opozicijos narių požiūriai dėl Savivaldybės priimamų sprendimų mokyklų tinklo, investicijų į ugdymosi aplinkos gerinimą klausimais išsiskyrė. Algis Marcinkevičius kvietė nemeluoti sau ir pripažinti skaudžią realybę, kad kaimiškosios

rajono mokyklos dėl mokinių trūkumo nyksta. Jo nuomone, Švietimo ir sporto skyrius turėtų užimti aktyvią poziciją dėl mokyklų ateities, jų reorganizavimo, o ne viltis, kad mokinių atsiras ir laukti galutinių skaičių iš mokyklų.

Jam paprieštaravo meras Alvydas Vaicekuskas. Jo teigimu, ir kitos kaimiškosios mokyklos – Skriaudžių bei Balbieriškio – gali atsiderėti ties išlikimo riba. Bet, pasak jo, valdančiosios daugumos pozicija yra išlaikyti mažąsias mokyklas kuo ilgiau, kiek leis galimybės, nes tai svarbu tų vietovių gyventojams.

Į diskusiją įsitraukė ir Deividas Dargužis, sakydamas, kad neįmanoma numatyti iš anksto, ar po penkerių metų mokyklos turės užtektinai mokinių. Dėl to laukti ir neinvestuoti į mokyklų infrastruktūros atnaujinimą neprotinga. Kita vertus, net ir uždarius ugdymo įstaigas, tai, kas sukurta, toliau tarnauja vietos bendruomenėms. Rasai Juocevičienėi pasiteiravus dėl Savivaldybės strategijos mokyklų klausimu, R. Zailskas priminė, kad iki 2025 m. galiojantis Prienų rajono ugdymo įstaigų tinklo pertvarkos planas yra nuolat peržiūrimas ir koreguojamas.

Arūnui Vaidogui užkliuvo, kaip tai yra daroma. Jo manymu, vienos ugdymo įstaigos yra „pritempiamos“, kitos, sumažėjus mokinių skaičiui, yra uždaromos. A. Marcinkevičius kolegas ragino pasiūlyti iš ankstesnių klaidų ir priimti pamatuotus sprendimus.

Tarybos nariai pritarė projektui „Visos dienos mokyklos erdvių sukūrimas Veiverių T. Žilinsko gimnazijoje“. Tikslinant biudžetą gautomis lėšomis, įtraukta 800 tūkst. eurų paskola, skirta „Gintarėlio“ lopšelio-darželio investicijai projektui įgyvendinti. Pasiūlydama proga Tarybos narė Aušra Deltuvienė prašė numatyti lėšų mokykloms, kad šios galėtų įsigyti ir klasėse įsirengti kondicionierius. Pasak jos, pastaraisiais metais mokyklos susiduria su be-

Pakeliui į Prienus Tarybos nariai stabtelėjo ties Balbieriškio atodanga.

sikeičiančio klimato pasekmėmis: šiltuoju metų laiku ir mokytojams, ir mokiniams tvankiose klasėse dirbti tapo tikru iššūkiu.

Finansų ir strateginio planavimo skyriaus vedėja Jurgita Čerkauskienė teigė, kad šiuo klausimu reikia bendros mokyklų vadovų pozicijos ir kvietė juos iš anksto pateikti informaciją apie savo finansinius poreikius planuojamam trejų metų Savivaldybės biudžetui.

Diskutuota šilumos ūkio klausimais

Taryba nustatė UAB „Prienų šilumos tinklai“ šilumos gamybos ir (ar) tiekimo pajamų bazinį lygį pirmiesiems šilumos gamybos ir (ar) tiekimo pajamų bazinio lygio galiojimo metams, taip pat paskirsitė 36 mėnesių laikotarpiui bendrovės papildomai gautas pajamas, mažinančias šilumos gamybos ir (ar) tiekimo pajamų lygį. Aiškinamajame rašte pateikta informacija, kad Prienų rajono savivaldybės biudžetinių įstaigų patalpų šildymui sąnaudos padidės apie 13,2 proc. Apskaičiuota šilumos bazinė kaina sudaro 9,24 ct/kWh, palyginti su dabar galiojančia (apskaičiuota taikant 2024 m. birželio mėn. šilumos kainoje įvertintą vidutinę svertinę kuro kainą), ji didėja 1,08 ct/kWh.

Pažymėta, kad apskaičiuotos projekcinės šilumos kainos yra pateikiamos tik palyginimo tikslais ir su galutinėmis gali nesutapti, nes šilumos tiekėjas, apskaičiuodamas kiekvieno mėnesio galutinę šilumos kainą, atsižvelgs į nustatytą

pajamų bazinį lygį, naudojamo kuro, elektros energijos sąnaudų pokyčius bei kitus galutinę šilumos kainai įtaką darančius veiksnius.

Tarybos nariams išsakius rūpestį dėl didėjančios finansinės naštos vartotojams, bendrovės direktorius Paulius Minajevs pabrėžė, kad maža kaina yra gėris vartotojams, tačiau įmonė tai vestų į akliavietę. Pasak jo, siekiant sėkmingai dirbti, reikia gerinti esamą infrastruktūrą, atnaujinti įmonę, o tam būtinos investicijos į šilumos ūkį, tuo tikslu ir buvo paimta paskola. Siekdama sumažinti įmonės sąnaudas, patiriamas šilumos gamyboje naudojant brangesnes kuro rūšis, bendrovė ruošia techninius projektus Pramonės g. ir Globos namų katilinių saulės elektrinėms ir žaliosios energijos kaupyklai įsirengti, ateityje ji patenkins dalį įmonės energetinių poreikių, ypač nakties metu.

Priėmė kitus sprendimus

Posėdyje pritarė Prienų krašto muziejaus ir Prienų rajono savivaldybės rengiamiems projektams. Patvirtintas Nenaudojamų ir apleistų žemės sklypų sąrašas, kuriame yra 174 žemės sklypai, jų savininkai mokės padidintą 4 proc. žemės mokesčio tarifą. Nuo šiol renginiai Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje, kuriuose planuojama per 100 dalyvių, galės būti organizuojami tik raštu suderinus renginio vietą su Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų tarnyba. Šia nuostata Tarybos nariai

papildė Renginių organizavimo Prienų rajono savivaldybėje viešosios tvarkos aprašą. Prienų rajono savivaldybės administracijai leista įsigyti mokyklinį autobusiuką, kuris bus perduotas Išlaugo pagrindinei mokyklai, o Prienų globos namams leista pirkti specialiosios paskirties autobusiuką, pritaikytą neįgaliesiems vežti (įsigijimo vertė iki 90 tūkst. Eur su PVM). Nutrauktos Savivaldybės nuomos sutartys prieš terminą su Aplinkos apsaugos departamentu, Visuomenės sveikatos centru, kurios buvo sudarytos dėl pastatų, esančių Kranto g. 8 ir J.Brundzos g.12A, Prienuose.

Pasižvalgė po Balbieriškio seniūniją

Tęsiant išvažiavimų posėdžių tradiciją, likusį pusdienį meras A. Vaicekuskas politikus pakvietė pasižvalgyti po Balbieriškio seniūniją, vietoje apžiūrėti projektų lėšomis sutvarkytas ir investicijų reikalingas viešąsias erdves, sporto aikštynus, apsilankyti miestelio bibliotekoje, pagrindinėje mokykloje, Kultūros ir laisvalaikio centre, Pirminės sveikatos priežiūros centre, pabendrauti su įstaigų vadovais ir išgirsti jų poreikius. Išvykoje kolegas lydėjo seniūnė Sigitą Ražanskienė ir Tarybos narys, vietos bendruomenės atstovas Algis Marcinkevičius.

Iš šios kadencijos Tarybos narių ne vienas pirmą kartą lankėsi miestelyje viešąsias paslaugas teikiančiose įstaigose – malonų

(Nukelta į 6 p.)

Geležinis žmogus – vėl Nemune

Rugpjūčio 29 dieną žmogumi amfibija vadinamas daugkartinis ultratriatlonų pasaulio čempionas ir vicečempionas Vidmantas Urbonas, plaukdamas Nemunu, po įveiktų 25 km trumpam išlipo į krantą Prienuose, ties sakurų parku Kęstučio gatvėje. Čia legendinį sportininką, lydimą komandos, kuriai vadovauja „Klajūnų“ klubo prezidentas G. Babravičius, pasitiko ir pasveikino Prienų rajono savivaldybės meras Alvydas Vaicekuskas, kiti savivaldybės bei žiniasklaidos atstovai.

Kaip sakė 66-erių V. Urbonas, šis plaukimas skirtas paminėti 25 metų sukaktį nuo 1999 metais jo įveikto iššūkiu, kuomet geležinis žmogus išilgai perplaukė Nemuną ir įveikė 460 km nuo Gerdašių prie Baltarusijos sienos iki Rusnės. Per keturias dienas buvo suplanuota upe nuplaukti tryliką 2–4–10 km ilgio etapų su sustojimais ir pervažiavimais Merkinėje, Prienuose, Birštone, Zapyškyje, Veliuonoje, Jurbarke, Šereitlaukyje, prie Jūros žiočių (iš viso – apie 60 km).

Vidmantas Urbonas galėjo palyginti, kaip per dešimtmečius nuo

jo pirmojo plaukimo pasikeitė upių tėvas Nemunas. Jo teigimu, aukštyje vanduo pastebimai nusekė, upėje nemažai kliūčių – žolių ir akmenų, vietomis augmenija pasiglemžusi išstas Nemuno pakrantes, antai už Prienų tilto nelengva buvo rasti vietą, kur patogiai, nesu-sibraižęs kojų, galėtų išlipti ant kranto. Ta proga trumpai šnektelėta su meru apie Nemuno išvalymo galimybes. Šiuo metų laiku vanduo V. Urbonui pasirodė šiltas, tad, skirtingai nei pirmą kartą, jis plaukė be hidrokostumo.

Sėkmingai įveikus Birštono

etapą, nuogaštavimai dėl dumblių užterštų ir „žydinčių“ Kauno marių pasitvirtino. Todėl plaukikui teko atsisakyti numatytos atkarpos prie Kruonio primygtinai rekomendavus jį lydinčiai gydytojai Irenai Brogaitei. Kaip žinia, prieš 25-erius metus ekstremalus, daug ištvėmės pareikalavęs plaukimas pakenkė tuomet per keturiasdešimtmetį perkopusio sportininko sveikatai, neilgai trukus po to jis atsiderėjo ligoninėje ir teko mokytis gyventi iš naujo.

V. Urbonas yra įveikęs vandens telkinius visame pasaulyje. 2009

Plaukiką V. Urboną ir jį lydinčios komandos vadovą G. Babravičių Prienuose pasveikino meras A. Vaicekuskas.

m. perplaukė Titicacos ežerą Pietų Amerikoje, 2010 m. – Yellowstone'o ežerą Jungtinėse Amerikos Valstijose, 2011 m. – Baikalą Rusijoje, 2012 m. – Didįjį ežerą Tasmanijos saloje, 2013 m. – Tanos

ežerą Etiopijoje. Bandydamas žmogaus galimybių ribas, dalyvavo kituose ekstremaliuose plaukimuose.

„Gyvenimo“ informacija

Dalės Lazauskienės nuotrauka

Namų ūkis

Priminimai rugsėjui...

Kad ir kaip laikytume vasarą nutvėrę už uodegos, šiemet, po didelių karščių, liūčių, pati nuo savęs pavargusi, gan ankstyvo derliaus pritvinkusi, savo kasas nugelsvinusi, sakykime, ji gan nuolankiai paskutinę savo dieną užleido vietai rudenėliui – apniuko dangus, vėjelis, šiureno pirmuosius nukritusius lapus, atvėso oras, pasitraukė tvankuma... O kitą rytą rugsėjis jau vėl smagiai saulėkaitoje džiaustė šilkinus voratinklių nėrinius. Oi, prikūrė tas padūkėlis mums visokių eibių – tai žiūrėk koks rožių krūmas apsipils naujais žiedais ar putinas iš tolo raudonomis uogų kekėmis mėgins apgauti akį pražydėjęs. Pienošiltis vanduo tvenkiniuose ir ežerėliuose vilios maudynėms... O mes tik į darbus neįnikim: pasilakstykim po muges, rudens gėrybių parodas, kvieskime draugus sode ar sodyboje pavakaroti, naujo derliaus pyragų paragauti, iš krentančių rugsėjo žvaigždžių orus ar ateitį paburti...

Rugsėjo 3 d. – jaunatis, 11 d. – priešpilis, 18 d. – pilnatis, delčia – 24 d.

Geriausios dienos: 6, 7, 10, 13, 14, 19, 22, 26, 27;

Prasčiausios dienos: 2, 3, 5, 11, 17, 18, 23, 24, 25, 29;

Rugsėjo 8 d. – Švč. Mergelės Marijos Gimimas, Šilinės, 21 d. – šv. Matas, Alutinis, Koštuvės, 22 d. – rudens lygiadienis, 29 d. – šv. Mykolas, Dagos, Vėjų diena.

Sodininkui...

Tvarka. Labai svarbu pradėti tvarkyti sodą, nes vėliau užklupusios darganos dažnai sutrukdo ir lieka nebaigti darbai. Jokiu gyvu nepalikite sode išgenėtų šakų, stagarų, nenušienautų plotelių, šiaudų ar lapų krūvų – čia netruks atsikraustyti pelės. Netvarkoje įsikūrę graužikai apgraus vaismedžių kamienus.

Stabdykite šaknimis besidauginančių augalų (medlievų, kerijų ir kt.) plitimą. Atkirskite besidauginančių augalų dalis. Plietimui stabdyti galite panaudoti ir po ranka esančias medžiagas, ir prekybininkų siūlomą atitvarą. Laikas pasirūpinti kuoliukų, agropilvelės. Patikrinkite, kaip laikosi anksčiau sukalti kuoliukai, perstumkite ant kamienų virves, kad netrintų. Žodžiu, atidžiai dairytės, kur reikia šeiminko rankos.

Vaismedžių purškimas, genėjimas. Norint apsaugoti vaismedžius nuo ligų patariama purkšti vaismedžius vėlai rudenį, krentant lapams, 7–8 proc. karbamido tirpalu. Tačiau sodininkai dažniausiai naudoja 12–15 proc. tirpalą, nes karbamidas, tai gyvūnų baltymų apykaitos galutinis produktas, nė kiek nekenksmingas nei vaismedžiams, nei aplinkai.

Iki mėnesio vidurio reikia spėti ir nugenėti vaismedžius. Ūglius išpjaukite iki pat šakų, nepalikite stuobrelių, žaidzas užtepkite sodo tepalu. Jaunų obelaičių ir kriaušių ūglių viršūnėles nugnybkite – taip jie geriau sumedės, pasiruoš žiemai. Mėnesio pabaigoje jau galite baltinti ir vaismedžių kamienus.

Rudeninis derlius. Laikas pasirūpinti dėžėmis, kopėčiomis, skintuvais, nes prino ko rudeninių veislių obuoliai. Laikas skinti, nelaukite, kol pradės kristi – sutrenkti laikysis gerokai trumpiau, pradės pūti, taip greitai užkrės ir sveikus. Skinkite ir labai atsargiai, nesutrenkdami, po vieną dėkite į dėžes. Nuskyne derlių iš karto surūšiuokite, kurie vaisiai bus greitai suvartojimui, kurie liks žiemoti. Nors truputį pažeistus, įgedusius dėkime ten, iš kurių virsime uogienes, kompotus. Žiemojančius, jei yra galimybė, sandėliuokite sudėję kuo plonesniais sluoksniais gerai vėdinamose dėžėse, tinklinuose maišuose. Kartoninės ar kitos, drėgmę kaupiančios, žiemai laikyti netinka.

Sodinimas. Šį mėnesį, geriau nei pavasarį, tinka sodinti eglūnus, bugienius, šermukšniapalę lankstūnę (jos dabar nereikia nukirpti iki žemės, kaip pavasarį). Mėnesio pradžioje gerai sodinti alyvas, persodinti senus jų krūmus. Palanku iš skroblo sodinti gyvatvores ar pavienius. Šiuo metu sodinami ir spygliuočiai, išskyrus maumedžius, me-

tasekvojas, dvieilius taksodžius. Jei sodinsite rugsėjį, į duobes patartina įpilti kaulamiltčių (tai aktualu tik nemėgstantiems rūgštaus dirvožemio), rudeninių trąšų, po to vandens.

Daržininkui...

Derlius. Šis mėnuo, tai atpildas daržininkui už visą jo triūsą, nes praktiškai jau reikia nuimti visą derlių, spalviui paliekant tik vėlyvasias daržoves. Raukite česnakus, kai tik jų stiebeliai išsitiesina, o svogūnus kaskite, kai jie pasidengs keliais lukšto sluoksniais. Paankstinę ar pavėlinę nuimti derlių rizikuojate prarasti dalį, nes jis blogiau ir trumpiau laikysis. Jei pranašaujamas gerokas atšalimas, verta nurinkti ir pomidorų, agurkų derlių, nes pašalę jie taps rūgštesni, agurkai pagels, praras skonį. Nedelskite, imkite cukinijų, arbūzų, paprikų derlių.

Likus porai savaičių iki bulviakasio būtina nupjauti bulvienojus, juos nurinkite ir sudėkite. Rugsėjis ar spalio pradžia – bulviakasio laikas. Nukastas bulves perrinkite, sėklines sandėliuokite atskirai.

Rugsėjo pabaigoje raukite morkas, burokėlius. Sandėliavimui atrinkite tik sveikus, nepažeistus šakniavaisius. Auginantys didesnius kiekius šių daržovių ir tvarkingai jas laikantys gali gerokai ilgiau išsaugoti jų šviežumą, išmėginę prekyboje esančias tinklines ar standžias drobines dėžes. Prikaukite į jas smėlio (tik ne paplūdimio), sluoksnuokite su pjuvenomis, tuomet sluoksnį bulvių, vėl smėlio, sluoksnį morkų ar burokėlių. Parsinešę iš rūšio tokią dėžę po ranka visą mėnesį turėsite šviežių ir gaivių daržovių.

Dirva, nauja lysvė. Nuėmę ankštinių derlių nupjaukite tik antžeminę dalį, o likusios šaknys puikiai pagerins dirvą. Dar spėsite pasėti ir sideratinių augalų dirvai pagerinti. Jei jūsų dirva – priemolis, auginkite dobilus, baltąsias garstyčias, o molyje – barkūnus, saulėgrąžas. Rugsėjį geriausia sėti garstyčias, rapsus, facelijas. Jie apkasami po 6 savaičių. Jei ruduo sausas, posėlį būtina laistyti. Žaliosios trąšos vertinamos dėl patogaus naudojimo. Svarbu jas laiku, dar nesulaukusias žydėjimo, apkasti ar suarti. Dirva taps puresnė, pralaidesnė orui, suaktyvės mikroorganizmai, pagausėja maisto medžiagų. Taip pat dirvą kalkinkite, vėliau sukaskite ar suarkite dirvą.

Jei galvojate apie naują plotelį daržui nederbamoje dirvoje, pats laikas iškasti tranšėjas šiltlysvėms ar pakeltoms lysvėms. Meskite į jas nugenėtas vaismedžių ir vaiskrūmių šakas su lapais, sugrėbtus lapus, supuvusius vaismedžius, užberkite šiaudais ar vejos žole. Sluoksnuokite su švaria sodo

(Nukelta į 4 p.)

Pašnekesiai Kai matai tik save

Iš lėto riedame žvyrkeliuku kaimyno vairuojama mašina iš kolektyvinių sodų. Važiuojame labai lėtai, manau, gal jis nori pasidairyti į šalia kelio sutūpusias kaimo sodybas. Staiga, sukeldama didžiulius dulkių debesis, mus pralenkia naujutėlaitė BMW, vairuojama ne kokio jaunikačio, o, kaip spėjau pamatyti, gan brandaus amžiaus moters. „Visai nieko nemažsto žmonės“, – atsiduso kaimynas, dar labiau sulėtindamas greitį ir tarsi lūkuriuodamas, kol išsisklaidys baltas dulkių debesis. Įsukame į asfaltuotą kelią, vairuotojas spusteli greičio pedalą ir tęsia savo mintį: „Nepatyrę tikriausiai to nesupranta, ką reiškia gyventi šalia vieškelio, kai visi medžiai, gėlynai ir kiemas vasarą amžinai skendi dulkėse. O ir vaikai žaidžia lauke, kuo jiems kvėpuoti? Ir kur čia nulėksi, negi sunku tuos kelis šimtus metrų lėčiau pavažiuoti?“

Bet gal tikrai tuo metu žmogus apie savo elgesio pasekmes visai nepagalvoja? Nemanau, kad ta mus pralenkusi ponija piktybiškai tą padarė. Tikriausiai dar nusistebėjo, ko čia mes taip lėtai slenkame lyg sraigės. Imi galvoti, kad daugybėje panašių situacijų ne vienas esame pasielgę taip, kad šalia esantis pajuto didesnę ar mažesnę diskomfortą: gal kelionėje dėl mūsų netvarkingo багаžo, ar bendroje ligoninės palatoje dėl nesibaigiančių garstų telefoninių

pokalbių. Gal paprasčiausiai koncerte, kad ir labai tyliai kuždėdamosis su kaimyne, blaškėme už mūsų sėdėjusiesiems dėmesį? Galėtume prisiminti šimtus iš pirmo žvilgsnio tokių nekalbų situacijų. Sutikite, kažkodėl gražesnę krūmą ar gėlę sodiname arčiau namo, o komposto ar atliekų dėžę norisi išsirengti toliau, prie tvoros, o ar tai patiks kaimynui – visai nesvarbu.

Kada, kur ir kaip turėtume, anot mano kaimyno, išmokyti mąstyti taip, kad centre atsirastų ne tik tavo paties norai, komfortas, o ne mažiau svarbu būtų ir kaip jaučiasi šalia esantis tavo šeimos narys, kaimynas ar visai atsitiktinis žmogus? Ar mūsų jautrumas, pastabumas ir supratimas jau užprogramuoti genuose, ar galime tuos būdo bruožus išsiugdyti? Kiek tam turi reikšmės šeimos tradicijos, tėvų ir senelių pavyzdys, ar mūsų išsilavinimas?

Atsakymų reikėtų paieškoti mums visiems, o naujieji mokslo metai – pats tinkamiausias metas saviugdai ir panašioms dalykams. Gal pargrįžusių iš mokyklos savo mažųjų vertėtų paklausti ne tik apie tai, kaip jiems sekėsi dienele, bet ir kokia ji buvo suolo draugui? Visuomet verta pradėti nuo mažų dalykų...

Jautraus, draugiško ir rudeniniais obuoliais kvepiančio šilo rugsėjo linkėdama,
Jūsų Augustina

„Namų ūkio“
svetainė

Šiluvos piligrimai

Jau rytoj, rugsėjo 5-osios vakarą, prasideda ŠILINĖS – Didieji Švč. Mergelės Marijos Gimimo atlydai Šiluvoje, truksiantys iki rugsėjo 15-osios. Tomis dienomis, ypač pastaraisiais metais, į juos plūsta ne tik lietuvaičiai, bet ir piligrimai iš kitų šalių. Tačiau ne paslaptis, kad nemažai mūsų šalių čia ne tik nėra buvę, bet ir apskritai mažai girdėję apie Marijos apsireikimą Šiluvoje. Mūsų svečio, kun. Artūro KAZLAUSKO iš Kauno Arkikatedros, vieno iš šių atlydų organizatoriaus ir paprašėme pasidalinti mintimis, kaip turėtume pasiruošti kelionei į Šiluvą, kaip orientuotis atlydų programoje, kur pabūti ir ką pamatyti, kad laikas, praleistas šventovėje, būtų ne eilinė išvyka, o taptų švente širdžiai ir sielai.

Žmogus iš prigimties yra keliautojas. Todėl nereikia taip išpatoginti, kad negalėtum pakilti nuo sofos ir leistis į kelionę. O kelionėje, kurioje gali patirti sunkumų ar nepatogumų, visuomet yra svarbūs tavo bendrakeleiviai. Todėl, jei sumąstysite, kad norite ir turite sudalyvauti atlyduose, į kuriuos galbūt važiuo jūsų tėvai ar seneliai, pirmiausia apgalvokite, su kuo norėtumėte keliauti, ar turite savo transportą, ar reikia, kad jus kažkas pavežtų. Jei esate vyresnio amžiaus, nesivaržykite paklausti ar tiesiog tiesiai paprašykite vaikų, kaimynų ar draugų, kad jus ten nuvežtų. Nesivaržykite, nes prašydami tik suteikiate galimybę tiems žmonėms padaryti gerą darbą, apie kurį, galbūt, jie visai net nebūtų pagalvoję, o ir patys mielai ta proga sudalyvaus atlyduose.

Šiluva iš mažo, sovietų laikais niekinto ir užmiršto kaimelio, kur dar prieš kelis dešimtmečius net vandentiekio nebuvo, tapo garsia ir puikia piligrimų traukos vieta. Dar Atgimimo laikais Kardinolo Sigitto Tamkevičiaus iniciatyva buvo pradėta rūpintis šventovės ir jos aplinkos sutvarkymu. Dabar visas šventovės kompleksas labai pasikeitęs, o Jono Pauliaus II piligrimų centras dirba labai susitelkęs, išradingai. Čia visus metus galima atvažiuoti: vyksta įvairiausi renginiai, kiekvieno mėnesio 13 dieną – Marijos diena, naktinė adoracija. Internete arba pasiskambinus į centrą galima sužinoti visą tvarkaraštį, programą, susitarti, kad jūsų grupelę palydėtų, papasakotų. Galima susitarti, kad jus pasitiktų ir kartu galėtumėte pėstute prieš

Šiluvą nueiti šilo kryžiaus kelio 2,5 kilometro atkarpą. Tik reikia viskuo pasidomėti ir pasirūpinti iš anksto.

Atvykusieji savo dieną dažniausiai pradeda nuo Švč. Mergelės Marijos Apsireikimo koplyčios, kurioje yra legendinis akmuo, ant kurio apsireikė Švč. Mergelė Marija, jos vardo altorius, 7 Marijos skausmo stacijos, prie kurių dažnas stengiasi ir savo sopulius išjausti, o apeidami keliais apie altorių, patirti tą nenusakomą jausmą. Čia galite atlikti išpažintį – atlydų dienomis patarnauja daug kunigų, todėl laukti ilgai netenka. Išėjus galima užteiti į čia pat prieš keletą metų atidarytą Šviesos koplyčią, joje savo intencija uždegti žvakę. Vėliau, Liturgijos aikštėje išklausti Mišias – ji šiomis dienomis būna pilnutėlė maldininkų ir

(Nukelta į 6 p.)

„Kuo vasara turtinga buvo – padėkokime jai“ ...

Paskutinę vasaros dieną, pasitinkant rugsėjo pirmąją, turguje šurmulio buvo nuo ankstyvo ryto. Gražūs kardeliai, kitos gėlės mokytojams, kurias pirkto žmonės, ne vienam priminė jų pačių rugsėjo pirmąsias. Viena mama truputį nuogaštavo, kad trys vaikai eis į mokyklą. Pinigėlių reikia daug, anot jos, „apsirengiam iš dėvėtų drabužių turguje ar paroduotuvėse, kuprinės taip pat iš jų, tačiau reikia dar daug visko“.

Kiti gi pirkėjai vakare ruošėsi palydėti vasarą giminių, draugų rate. Tad ieškojo maisto prekių stalui lauke. Antai skrostas broileris, sveriantis 4,250 kilogramo, kainavo 25,50 euro, „Bajorų“ rinkutės kilogramas – 12 eurų, lašiniuočio – 6,50 euro, šalto rūkymo nugarinės – 12,50 euro, nugarinių lašinių dzūkiškų – 10,50 euro, sūdytos nugarinės – 9,50 euro, karšto rūkymo šoninės kilogramas kainavo 11,50 euro, sūdytos šoninės – 9,50 euro. Prie mėsos reikia ir daržovių. Dauguma pirkto bulves, kurių kilogramas kainavo nuo 0,30 iki 0,70 euro, česnakų kilogramas kainavo iki 7 eurų, paprikų – 2 eurus, svogūnų – 1,30–2 eurus, šimtas gramų krapų – eurą, kilogramas moliūgo – eurą, pomidorų – 1–1,50 euro, agurkų buvo galima rasti ir už 0,50 euro, o kilogramas šviežiai raugtų agurkų kainavo 3 eurus, lazdyno riešutų šių metų – 4,99 euro, litras bruknių kainavo 4 eurus, spanguolių – 5 eurus, lietuviškų šilauogių – 4,99 euro, persikinių slyvų – 2,50 euro. Rinkosi visi pagal skonį bei poreikius. O vasaros palydoms – populiariausia prekė – sprandinė šašlykams, kurios kilogramas kainavo septynis eurus.

Gerai pirkto ir saldžius gardumynus – prieniškių šakočius, kepyklėlės gaminius, butrimoniškės šimtalapius.

Pieno bei pieno produktų kainos dar tos pačios, tačiau, kaip tikina kai kurie „ekspertai“ per žinias, kad brangs ne tik sviestas, bet ir viskas. Tuomet ir turguje kainos pakils. Dešimt vištos kiaušinių kainavo 2,50 euro.

Anksti atvykusieji į turgų vištų, triušių augintojai skirstytis neskuba, tačiau sakė, kad labai ilgai miegančių nelaukia, nes, pasak jų, kurie jau apsisprendę, atvyksta vištų nusipirkti anksčiau. Viena višta, kuri už gero mėnesio pradės dėti kiaušinius, kainavo 10–11 eurų. Kaimišką gaidį ir už 8 eurus buvo galima nupirkti. Žinoma, galima rinktis ir dviejų, trijų savačių paaugintų mėšinių viščiukų, kalakutų.

Netruksta susidomėjusių ir veisliniais paukščiais. Už Saksonijos Pavlovo pusantr mėnesio vieną antuką augintojas prašė 6 eurų, o tos pačios veislės ančių šeimyna, pasak augintojo, „šiuolaikiška – du plus viena“ kainavo 70 eurų. Šios anties svoris – 2,8–3,7 kg, antino – 3,3–4,2 kg, kiaušinio svoris – 80 g, plunksnų spalva – mėlynai geltona.

Ūkininkai penkiasdešimt kilogramų maišą kviečių siūlė už 10–12 eurų. Vienas jų tikino, kad vasara kiekvienam skirtingai turtinga buvo. Taigi ir padėkokime jai už tai, pasitinkdami rudenį.

Šiluvos piligrimai

(Atkelta iš 3 p.)

piligrimų. Pasilikite laiko nueiti į Švč. Mergelės Marijos Gimimo Baziliką, pasimelsti prie garsiojo Švč. Mergelės Marijos su Kūdikiu paveikslo – prie šio paveikslo prototipo Romoje Popiežius meldžiasi prieš visas savo keliones. Čia pat ir Ligonų sveikatos koplyčia, kurioje stovi pati seniausia marmurinė Dievo Motinos statula, parvežta XIII a. viduryje iš Londono. Verta aplankyti piligrimų centrą, muziejų, čia veikiančią parodą. Taip pat gal rasite laiko užsukti ir į nedidelį puikų Šiluvos muziejų. Neužmirškite išvažiuodami iš namų pasiimti nereikalingus senus, gal jau mirusių giminių likusius katalikiškus daiktus – rožančius, maldaknyges ir kt. Čia, ekologinių mainytuvių palapinėje, galima juos palikti, pasiimti kitų, jums patikusių. Seni, nebevertotini dalykai bus sudeginti Velyknakčio lauže.

Aplinkui aikštelėje daug palapinių, kur galima išgerti arbatos, pasikalbėti, pailsėti. Galbūt norėsite likti ir dalyvauti naktinėje procesijoje ar adoracijoje. Kiekvienas piligrimas, atvykęs į Šiluvos atlaidus, išsiveis iš jų tiek, kiek yra atviras, kiek pats iš jų pasiims. Tad iki greito susitikimo Šiluvoje!

Dėkojame už pokalbį.

Skanaus!

Čiupkime vitaminus iš daržo!

Šviežių burokėlių salotos

Reikės: 600 g nedidelių raudonųjų burokėlių, 2 didelių obuolių, 2 mažų svogūnų, 2 šaukštų citrinos sulčių, 1 šaukšto morkų sirupo, po žiupsnelį druskos, baltųjų pipirų, maltų kmynu, 2 šaukštų graikinio aliejaus.

Burokėlius nuplaukite tekančiu vasa-rošilčiu vandeniu, nuskuskite ir supjaustykite šiaudeliais, sudėkite į dubenį. Obuolius nulupkite, supjaustykite į aštuonias dalis, išimkite sėklalzdžius. Obuolių skilteles supjaustykite griežinėliais. Svogūnus nulupkite ir susmulkinkite. Citrinų sultis kruopščiai išmaišykite su sirupu, druska, pipirais, kmymais ir šituo pagardu užpilkite burokėlių šiaudelius, sumaišykite su obuoliais ir svogūnais, gerai išmaišykite ir paskaninkite riešutų aliejumi.

Jei mėgstate kiek aštriau, galite į šias vegetariškas salotas įdėti 100 g tarkuotos saliero šaknies, o į pagardą – šaukštelį ar du krienu.

Gaivi agurkienė su krapais (galima ir paspirtinti)

Reikės: 1 kg agurkų, 1/2 litro daržovių sultinio, šaukštelio šviežių ar džiovintų rozmarinų, 1–2 šaukštelių citrinų sulčių, 1 šaukštelio klevų sirupo, po žiupsnelį druskos ir baltųjų pipirų, 150 g grietinės, 6 šaukštų kapotų krapų.

Vieną, kokių 20 cm agurką atidėkite, kitus plonai nulupkite, perpjaukite išilgai perpus, šaukšteliu išskobkite sėklas ir tada susmulkinkite 2 cm kubeliais. Apibarstykite juos rozmariniais, tada suberkite į puodą su daržovių sultiniu ir uždegtus pavirkite apie 20 minučių ant mažos ugnies. Atidėtą agurką nulupkite ir stambiai sutarkuokite, apslakstykite citrinų sultimis, klevų sirupu, pabarsatykite druska, pipirais ir sukrėskite į bebai-giančią virti sriubą. Puodą nukaiskite, dėkite grietinę, gerai išmaišykite, patiekite sodriai apibarstyta smulkintais krapais.

Jei mėgstate aštriau, galite vietoj rozmarino skaninti šviežiai tarkuotais krienuais. O jei mėgstate tirštesnę ir sotesnę sriubą, galite įdėti apie 400 g smulkiai supjaustytų miltinių bulvių, tuomet vietoj grietinės užpilkite 100 g traškiai paspirtintais lašiniukais.

Bulviniai sklandžiai su kiaušiniu ir špinatais

Reikės: (4 porcijoms) 400 g sukrintančių bulvių, 3 šaukštų miltų, 1 šaukštelio druskos, 500 g špinatų, žiupsnelio tarkuoto muskato riešuto, dar 1/2 šaukštelio druskos, 4 šaukštų tirpinto sviesto, 40 g raumenuotų lašinukų, supjaustytų į 4 griežinukus, 4 kiaušinių, ant peilio galo druskos ir rupiai maltų juodųjų pipirų.

Bulves nuskuskite, nuplaukite ir sutarkuokite. Į tarkius suberkite miltus, druską, gerai išmaišykite. Uždenkite ir palikite kuriam laikui. Špinatus perrinkite, kruopščiai nuplaukite ir sudėkite į puodą. Įpilkite šlakelį vandens ir 10 minučių šutinkite ant mažos ugnies, kad suminkštėtų. Špinatus pasūdykite, paskaninkite pipirais, muskato riešutu ir uždegtę pastatykite šiltai. Įkaitintame svieste gražiai iškepkitė iki apskrudimo vienodo dydžio 4 bulvinius sklandžius. Padėkite šiltai. Toje pačioje keptuvėje paspirtinkite lašinukus iki traškumo, padėkite šiltai prie blynų. Likusiuose riebaluose gražiai iškepkitė 4 kiaušinius, baltymus pasūdykite, o trynius apibarstykite pipirais. Į keturias pašildytas lėkštes išdalinkite ir išklokite špinatus, ant jų dėkite po karštą blyną, ant viršaus – po kiaušinį ir spirtintų lašinukų griežinėlių. Tikrai verta paragauti!

Priminimai rugsėjui...

(Atkelta iš 3 p.)

žeme, kurioje nėra piktžolių šaknų. Labai tinka naminis kompostas. Pakeltai lysvei sukalkite iš lentų rėmą. Visą. Ką minėjome ten metate, o per žiemą viskas sukris, pavasarį tereikės užpilti šiek tiek žemės ir jau galėsite pasisėti po truputį ankstyvųjų daržovių.

Šiltnamis. Jei čia nieko daugiau neuaginsite, surinkite liekanas, dezinfekuokite, valykite. Pasėkite sideratinių augalų – vikių, lubinų, garstyčių, rugių. Kitą mėnesį juos galėsite jau apkasti.

Gėlininkui...

Kambarinėms gėlėms atostogos baigiasi. Naktys jau vėsesnės, tai jautresnius augalus galima pradžioje įnešti į šiltnamį, jei jame yra vietos, nors nakčiai. Kitus patraukite arčiau sienų. Mažinkite laistymą.

Jei vazoniniai medeliai išleido ilgus ūglius, dailiai juos apkarpykite, kad būtų kompaktiškesni, o gal verta ir persodinti, jei vazonėlis mažokas. Toms, kurių nesiruošiate persodinti, nuimkite viršutinį žemių sluoksnį (2–3 cm) ir užberkite naujos žemės.

Vėšai ypač jautrias kinrožes, pasifloras, dracenas ir kt., nieko nelaukę, jau neškite į namus rugsėjo pradžioje. Apsaugosite nuo nereikalingo streso dėl orų permainų. Kaktusus, kitus sukulentes sustatykite po stogeliais, kad mažiau gautų lietaus, o jautresnius neškite taip pat į patalpą.

Po stogu perkelkite ir dar gausiai žydin-

čias gumbines begonijas. Pastebėję miltligės požymius tuoj išskinkite pažeistus lapus, išdžiovinkite augalą saulėkaitoje.

Prieš sunešdami augalus į patalpą atidžiai apžiūrėkite kiekvieną, įsitikinkite, kad apatinėje lapo pusėje nėra amaro, voratinklinės erkutės, ar nesislepia koks balta-sparnis.

Lauke dar gali likti vazonuose auginamos rožės, aukubos, oleandrai, japoniniai ožekšniai. Iki šalnų ar pavojingai vėsių (mažiau nei 5 laipsniai C) naktų dar gali lauke pabūti pelargonijos, bugenvilijos, fuksijos, didžialapės hortenzijos, lantanos, mirtos. Lauke dar palikite ir cimbidžius, nes vėsus oras paskatins sukrauti žiedinius pumpurus.

Rudenio žiedai. Šiuo metu dar gausiai žydi kardeliai, jurginai, rudbekijos, rykštenės, savo grožį demonstruoja miskantai, melveniai, soruoliai. Nužydėjusius kardelius nukirpkite iki pat lapų, neleiskite brandinti sėklų. Jos sėjamos tik selekcijos tikslais. Kas kelerius metus reikėtų užsiauginti naujų gumbasvogūnių iš „vaikučių“. Senieji jau pamažu sensta, o jauni tikrai būna produktyvesni.

Vieni iš jautriausių šalnoms – jurginai. Iškarpykite kuo dažniau peržydėjusius graižus: prilipę prie lapų jie pradeda pūti. Jei užklups kokia ankstyva šalna, apšalusius lapus ir stiebų viršūnes apkarpykite, bet kasti dar neskubėkite, tegul bręsta.

Po gausių liūčių labai nukentėjo lelijos, kai kur pasirodė pilkasis puvinys. Parudavusius lapus nukirpkite iki žemės, sude-

ginkite, dirvos paviršių pabarstykite peleiniais, gal pavyks sunaikinti dalį užkrato. Gal verta ir persodinti.

Flioksai. Nuo seno dar karkliukais vadinami šie augalai džiugina savo spalvų paletę ir kvapų gama nuo vasaros pradžios iki vėlyvo rudens. Rugsėjo pradžioje pražydusios vėlyvosios veislės lepins mus iki pat šalnų. Šluoteliniai flioksai dauginami skirstant kerus pavasarį arba rudenį, po žydėjimo. Todėl jei norite pasidauginti ankstyvesnių veislių flioksų ar pasidalinti su draugais, dabar pats laikas. Kerą iškaskite ir aštriu peiliu padalinkite į keletą dalių. Galima atkirsti dalį ir neiškasant viso kero. Atskirti kereliai sodinami į jiems paruoštą nuolatine vietą, gausiai palaistomi. Geriausiai jie augs pasodinti saulėje rytinėje ar vakarinėje sodybos pusėje. Pietinė saulė išblukina žiedų spalvą. Flioksai pakenčia ir dalinę paūksmę, tačiau visiškame pavėsyje žydi labai menkai. Dirvą jiems parinkite derlingą, purią, laidžią drėgmei ir orui, neutralios reakcijos. Lengvo priemolio ar priemolio. Nepakenčia užmirkusios dirvos. Prieš sodindami į priemolio dirvą įmaišykite tik gerai perpuvusio mėšlo, durpių ar smėlio, kompostinės žemės (2 kibirai mišinio į 1 kv. m). Taip pat ilgalaikių kompleksinių trąšų (30 g į kv. m) arba pelenų. Pelenai labai vertinga trąša – juose esantis kalis pagerina, paryškina žiedų spalvą.

Atsiminkite, kad flioksai sodinami ne vėliau, kaip pirmąją rugsėjo dekadą. Jei nespėjate, palikite šį darbą pavasariui.

Apskritai dauguma daugiamečių gėlių mėgsta būti laikas nuo laiko persodinamos – taip atsišviežina, atsijaunina.

Gyvenimą kuriame patys. Neabejingi

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Romantiškos sielos Gražina: „Pabuvojau ir rojuje, ir pragare“

Į Tian Šanio kalnyno 4530 m aukštyje stūksančią Mokytojo viršukalnę šią vasarą įkopusi alpinizmui nemenką gyvenimo dalį paskyrusi Gražina MIKUŠAUSKAITĖ neslepia: ji bus atsiveikinimas su aktyviu alpinizmu, šio sudėtingo, tačiau labai viliojančio pomėgio karūna. „Kalnai – visas mano gyvenimas, – sako Gražina. – Į viršukalnes nebekopsiu, bet kalnų niekada neišsivadėsiu.“

Neregėti juodieji kalnai

Kalnas, karabinas, virvė ir ledkirtis – pagrindinius alpinizmo atributus atspindinti skulptūrėlė, kurią 70-mečio proga Gražinai įteikė Lietuvos alpinizmo asociacija ir Lietuvos alpinistų klubas „Senjoras“, tapo ne atsiminimų apie nugalėtas viršukalnes simboliu, o priminimu – kalnai vis dar tebešaukia. O ir Gražina jų tebešilgėjo. Tad kai jai paskambino būsimos alpiniados vadovas **Alvydas Peištaras** ir paklausė, ar žygis į Tian Šanį ją domintų, sutiko nedvejodama.

Liepos pabaigoje į šį žygį leidosi 7 lietuviai: 4 moterys ir 3 vyrai. „Tik trys iš mūsų buvo patyrę alpinistai, todėl iš 10-ties kalnuose praleistų dienų nemažai laiko skyrė mokymams, laipiojimo uolomis ir ledynu technikos. Ir aš pati į kalnus kilau po geros trijų dešimtmečių pertraukos“, – pasakoja Gražina.

Į Tian Šanį ji kopė ne pirmą kartą. Šio kalnyno Gedimino Akstino viršukalnę buvo pasiekusi su sūnumi **Tomu** ir dukra **Inga**, kai 1989 metais čia buvo surengta šeimų alpiniada.

Vis dėlto šis žygis buvo vienas sunkiausių. „Į viršūnę įkopiau be didesnių problemų, bet leidimasis žemyn pareikalavo labai daug jėgų: kažkas atsitiko kojoms – jas varstė didžiulis skausmas, svaigo galva, temo akyse. Bet užtat pirmą kartą mačiau juodus kalnus, – juokavo teigiamus dalykus visose gyvenimo situacijose gebanti išvelgti Gražina. – Kai galvai apsvaigus atsi-

Gražinos Mikušauskaitės rankose – simbolinė skulptūrėlė. Autorės nuotrauka

merkдавau, visi kalnai atrodė juodi. Niekada anksčiau tokio vaizdo nebuvau mačiusi.“

Nepatirtų dalykų buvo ir daugiau. Gražina sako pirmą kartą regėjusi ledyne tyvuliuojantį ežerėlį. Tiesa, prie jo nuėjusi nebuvo, pasigrožėjo tik iš tolo, leisdama si nuo įveiktos kalno viršūnės, nes dėl skaudančių kojų nusprendė kilti tik į vieną iš dviejų žygyje numatytų ledynų. Stiprų išpūdį paliko ir ant kalno šlaito žaliuojančioje maumedžių giraitėje įkurtas šiuose kalnuose žuvusių alpinistų memorialas. „Kiek teko būti kalnuose, visur yra žuvusių alpinistų įamžinančių lentelių. Mokytojo viršūnėje taip pat matėme ant didelio akmens 10 pritvirtintų lentelių ir dar vieną obeliską. O memoriale tų lentelių daug. Būtent čia yra ir M.K. Čiurlionio anūko **Kasčio Zubovo** žuvimo vieta. Jam pagerbti pastatytas didelis akmeninis obeliskas. Ant kitos sienos įamžintas dar vienas žuvęs lietuvis alpinistas – **Saulius Saikauskas**, – pasakoja Gražina, prisimindama, kad K. Zubovas žuvo būtent tais metais, kai ji atvyko į pirmąją alpinistų stovyklą ir įkopė į pirmąją savo viršūnę. – Tuose kalnuose auga aukštos, labai siauros eglės, o maumedžių giraitė – tokia graži, žalia, lyg Dievo dovana žuvusiems...“

Žygis į Tian Šanį turėjo ir kultūrinę dalį. „Buvome nuvažiavę prie Isyk Kulio ežero. Esu buvusi kitoje Isyk Kulio pusėje, ten visai kitokia gamta. Čia labai gražu, daugybė įvairių augalų, – pasakoja

Gražina. – Didelį išpūdį paliko ir netoliese esantis Drakono slėnis – spalvoti molio kalnai, aplink plytintys levandų laukai. Krūmai – iki kelių, o jau kvapas! Tikra aromaterapija...“

Gražina sako, kad šioje kelionėje savo tikslą pasiekusi – įkopusi į vieną viršūnę ir atsiveikinusi su aktyviu alpinizmu. O atrodo viskas taip neseniai prasidėjo...

Alpinistai atrodė lyg kokie dievai

„Prisiskaičiusi knygų, prisižiūrėjusi filmų labai norėjau būti geologe, – pasakoja Gražina. – Stojau į Kauno politechnikumą, ketinau tapti geologinių gręžinių meistre. Deja, koją pakišo matematika. Tad išsidarbiau tuometiniame „Silvos“ kojinių fabrike, užsirašiau į paruošiamuosius kursus.“

Vieną dieną „Kauno dienoje“ ji aptiko skelbimą, kviečiantį į alpinistų klubą. „Man alpinistai atrodė lyg kokie dievai, todėl nedvejodama apsisprendžiau įstoti į tą klubą“, – prisimena ji. Ilgai ieškojusi mažame namelyje be jokios iškabos įsikūrusio klubo, jo duris pravėrė susirinkimui jau besibaigiant. Vis dėlto ją užregistravo, priėmė ir Gražina pasinėrė į alpinizmo veiklas. „Prasidėjo treniruotės, varžybos, žygiai į kalnus. Dirbome labai daug: bėgiodami ilgiausius atstumus ugdėme valią, daug laiko skirdavome fiziniam pasiruošimui: darėme atsispaudimus, prisitraukimus, kilnodavome svorius, kabodavome ant rankų pirštų

Gražina Mikušauskaitė – Tian Šanio kalnyne esančioje Mokytojo viršukalnėje.

galiukų, dalyvaudavome alpinistinės technikos varžybose.“

Pirmo žygio į kalnus ilgai laukti nereikėjo. „1970-ųjų rudenį pradėjome treniruotis, o 1971 m. vasarą jau vykome į alpinistų stovyklą, – prisimena Gražina. – Gauni kelialapį ir važiuoji į stovyklą, ten praeini visus mokymus. Naujokai po mokymų turėjo pereiti dvi perėjas ir įkopti į vieną viršūnę. Pirmoji mano viršukalnė – Kaukazo kalnyne esanti Gvandra. Paskui jau reikia įkopti į 4 viršūnes. Kuo aukštesnė kategorija, tuo kopimai sudėtingesni. Mano aukščiausia kategorija 3B, o dar yra 4A, 4B, 5A, 5B, o šeštą kategoriją turintys alpinistai jau lipa sienom.“

Pasak Gražinos, kai turi keturis vaikus, alpinistu būti sudėtinga. „Kai gimdavo vaikas, tais metais į kalnus neišvažiuodavau ir mano pasiekimai pakrisdavo žemyn, vėl reikėdavo pradėti nuo žemesnio lygio. Net tris kartus buvau naujokė, – pasakoja Gražina. – Būti kalnuose man buvo labai svarbu. Ir visą šeimą šiuo pomėgiu užkrėčiau. Į Karpatus, Karieliją, Krymą bent po du vaikus veždavau.“

Alpinizmas – pavojingas užsiėmimas. Sniego lavina yra pražudžiusi ir Gražinos bendražygį, ji pati taip pat yra kritusi nuo olos, vis dėlto kalnuose patiriami pojūčiai atperka viską. „Kai pradeda tekėti saulė ir tu matai, kaip tie kalnai dažosi, rausta sniegas ir kalno viršūnė sniege – tai fantastika, tai rojus. Kiek kartų buvau viršūnėse, tiek kartų buvau rojuje, – net

bėgant metams neblėstančiais išpūdžiais dalijasi Gražina. Aukščiausia jos įveikta viršukalnė – daugiau kaip 5 kilometrų aukštyje stūksantis Elbrusas. – Labai norėjau ant jo užkopti – tada visos viršūnės tau po kojom...“

Alpinizmui užvaldžius Gražinos gyvenimą, mokslams nebeliko laiko. „Čia buvo mano gyvenimas, čia buvo tai, ko aš norėjau, – sako ji. – Man reikia romantikos. Visai neseniai suvokiau – aš neturiu profesijos. Vietoj jos pasirinkau hobį ir dar pati už jį mokėjau pinigų (žygiai į kalnus tikrai nemažai kainuoja).“

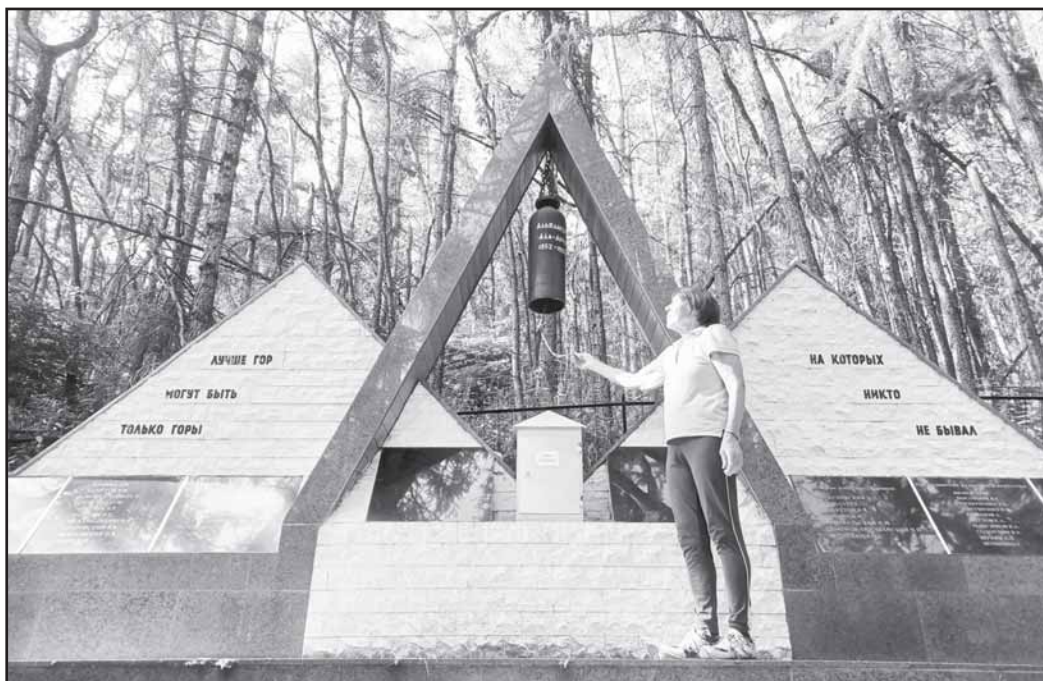
Metams bėgant prie šio pomėgio prisidėjo dar viena aistra – piligrimystė. Triskart Santjago de Kompostela keliais ėjusi, Camino Lituano trasą nuo Paberžės iki Seinų su sūnumi įveikusi Gražina gyvena svajone leistas į piligriminį žygį Portugalijoje.

Gyvena visais 200 procentų

Į aštuntą dešimtmetį įkopusi moteris neslepia: „Aš nesijaučiu turinti tiek metų. Metai eina greičiau, negu aš jėgas eikvoju.“ O tų jėgų ji tikrai netausoja. Dainuoja Kultūros ir laisvalaikio centro folkloro ansamblyje „Gija“, moterų chore „Šilas“, Socialinių paslaugų centro chore „Šarma“, dalyvauja sveikuolių klubo „Versmenė“ veikloje, lanko Trečiojo amžiaus universitetą. Dar – sodas, miškas, Anties sodo bendruomenė ir jos iniciatyva surasti, kur prasideda ir baigiasi visas tūkstantis Prienų upelių... „Aš negaliu namie būti. Kilnoti daiktus ir valyti dulkes – nė už ką, – atvirauja moteris. – Kai žmonės skundžiasi, kad neturi laiko, negaliu jų suprasti. Visiems duotos tos pačios 24 valandos. Aš darau tiek, kiek spėju. Kai nieko nenoriu, atsijungiu kokiai parai, nieko nedarau, tik miegu.“

Momentų, kai nieko nesinorėjo, kai gyvenimas slydo iš po kojų, Gražinos gyvenime tikrai būta. „Gyvenimo universitetai, kol išmokau susidoroti su sunkumais, nebuvo lengvi“, – prisipažįsta. Pasak jos, sunki buvo ir vaikystė, ir jaunystė. Prie Lašašos, Davatkyno, Trakelio, piliakalnio papėdėje, gimusi ir užaugusi Gražina tik

(Nukelta į 6 p.)

▲ Obeliskas Kasčiui Zubovui atminti.

◀ Prie memorialo kalnuose žuvusiems alpinistams.

Asmeninio archyvo nuotraukos

Ekranų įtaka didėja. Kada vertėtų sunerimti?

Greitas gyvenimo tempas ir tobulėjančios technologijos itin neigiamai veikia šiuolaikinių tėvų ir vaikų tarpusavio santykius. Mat neretai tėvai, norėdami pailsėti ar atlikti svarbius darbus, leidžia vaikams naudotis ekranais, nesusimąstydami apie tai, kaip neribojamas laikas ir nekontroliuojamas turinys gali paveikti jų fizinę ir psichinę sveikatą.

Apie ekranų žalą mažamečių sveikatai, pirmuosius signalus ir rekomenduojamą turinį pasakoja doc. dr. Indrė Bakanienė, laikinai einanti pareigas Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno klinikų Vaikų reabilitacijos klinikos vadovė.

Viskas prasideda nuo kūdikystės

Pasak I. Bakanienės, tyrimai rodo, kad per didelis ekranų naudojimas vaikams iki 2–3 metų amžiaus gali sukelti kalbos, bendros raidos, dėmesio ir elgesio sutrikimų, miego problemų, maisto išrankumą. Itin sunkiais atvejais gali atsirasti požymių, būdingų autizmui, o vaikams, turintiems genetinių polinkių, ekranų perteklius gali paskatinti autizmo atsiradimą.

Vaikų reabilitacijos klinikos vadovė įspėjo, kad ypač pavojinga duoti ekranus kūdikiams ir vaikams iki 1,5 metų amžiaus, kai intensyviai vystosi socialinė raida.

„Rumunų psichologas Marius Zamfir pasiūlė terminą „ekraninis autizmas“, pastebėjęs, kad vaikai, praleidžiantys daugiau nei 4 valandas per dieną prie ekranų, pradeda elgtis panašiai, kaip autizmo spektro sutrikimą turintys vaikai. Anot jo, ekranų laikas užima didelę vaiko dienos dalį, mažindamas laiką prasmingoms veikloms, tokioms, kaip aplinkos tyrinėjimas, fizinė veikla ir socialinis bendravimas, – kalbėjo I. Bakanienė. – Vėlesni tyrimai parodė, kad ekranai ne tik užima laiką, bet ir tiesiogiai veikia smegenis, stimuliuodami už regimąjį suvokimą atsakingų centrų vystymąsi. Deja, šis vystymasis vyksta kitų centrų, daugiausia atsakingų už kalbos ir socialinę raidą, sąskaita.“

Poveikis fizinėi sveikatai

Ilgalaikis ekranų naudojimas gali sukelti regos nuovargį, sausų

akių pojūtį, trumparegystę (miopiją) ir kitus regos sutrikimus. Anot ekspertės, tai ypač aktualu mažiems vaikams, kurių akys dar tik vystosi.

Ekranų skleidžiama mėlyna šviesa gali sutrikdyti miego ciklus, slopindama melatonino gamybą. Vakarus leidžiant prie ekranų gali būti sunkiau užmigti ir miegas gali būti mažiau kokybiškas.

Be to, vaikai, kurie daug laiko praleidžia prie ekranų, dažnai sėdi netinkamomis pozomis, o tai gali lemti ilgalaikius laikysenos sutrikimus.

„Laikas, praleidžiamas prie ekranų, dažnai yra laikas, kuris galėtų būti skirtas fizinėi veiklai. Tai gali sulėtinti vaiko judesių raidą, mažinti fizinę ištvermę, lemti antsvorio ar nutukimo atsiradimą“, – sakė I. Bakanienė.

Svarbios „raudonos vėliavėlės“

Anot vaikų reabilitacijos klinikos vadovės, tėvai ir globėjai turėtų atkreipti dėmesį į pagrindinius simptomus: „Neretai vaikas tampa dirglesnis, nervingesnis ar agresyvesnis, sumažėja jo susidomėjimas veiklomis, kurios anksčiau teikdavo džiaugsmą, tampa sunku susikaupti atliekant kasdienes užduotis ar žaidžiant. Taip pat pastebimi sunkumai užmiegant vakare arba dažni prabudimai naktį. Vėluojanti kalbos raida, sunkumai formuluoti žodžius ar sakinius. Mažėjančias noras bendrauti su tėvais, bendraamžiais. Vaikas mažiau nori judėti, bėgioti, žaisti lauke, sumažėjusi jo fizinė ištvermė ir energija.“

Ji pridūrė, kad šiais laikais bet

Anot Vaikų reabilitacijos klinikos vadovės I. Bakanienės, ekranai ypač pavojingi kūdikiams ir vaikams iki 1,5 metų amžiaus, kai intensyviai vystosi socialinė raida. Nuotr. LSMU Kauno Klinikų

koks raidos sutrikimas dažnai gydomas ribojant arba visiškai pašalinant ekranų laiką, jei nustatoma, kad vaikas per daug laiko praleidžia prie ekranų: „Ekranų laiko ribojimas padeda vaikui vėl įsitraukti į prasmingas veiklas, kurios skatina kalbos, socialinę ir motorinę raidą.“

I. Bakanienės teigimu, itin svarbu skatinti skaityti knygas, fizinį aktyvumą ir žaidimus lauke, bendravimą su vaikais.

Be to, vaikai natūraliai mėgdžioja savo tėvus ir mokosi stebėdami jų elgesį, todėl tėvai savo elgesiu turėtų rodyti gerą pavyzdį.

„Jei vaikai mato, kad jų tėvai vertina laiką, praleistą lauke, skaito knygas ar užsiima hobiais, jie patys taip pat linkę domėtis tokiomis veiklomis. Bendras šeimos laikas be ekranų padeda vaikams jaustis labiau įtrauktiems ir suprastiems, kas savo ruožtu gerina jų socialinius įgūdžius ir emocinį stabilumą, – minėjo ekspertė, papildydama, kad tėvai, kurie laikosi aiškių taisyklių ir ribų dėl ekranų naudojimo, padeda vaikams suprasti disciplinos svarbą: – Tai ypač svarbu mažiems vaikams, kurie dar tik formuoja savo įpročius ir supratimą apie pasaulį. Tikėtina, kad vaikai, augdami aplinkoje, kurioje yra aiškios taisyklės dėl ekranų naudojimo, išmoks geriau valdyti savo laiką ir prioritetus.“

Įtaką daro ne tik laikas, bet ir turinys

Remiantis Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) ir Amerikos pediatrų akademija (APA), iki 2 metų nerekomenduojama naudotis ekranais, išskyrus vaizdo pokalbius su šeimos nariais ar artimaisiais. Šiame amžiuje vaikai geriausiai mokosi iš tiesioginio bendravimo su žmonėmis ir aplinka.

2–5 metų vaikams rekomenduojama riboti ekranų laiką iki vienos valandos per dieną, taip pat pasirinkti aukštos kokybės turinį. Pavyzdžiui, švietimo programas, kurios skatina mokymąsi ir kūrybiškumą, programas, kurios moko socialinių ir emocinių įgūdžių, interaktyvius žaidimus ir programas, kurios skatina mokymąsi ir problemų sprendimą.

„Svarbu, kad tėvai ar globėjai žiūrėtų turinį kartu su vaikais, kad paaiškintų matomą turinį ir padėtų vaikams jį suprasti bei pritaikyti realiaame gyvenime“, – pažymėjo I. Bakanienė.

Vaikams nuo 6 metų ir vyresniems rekomenduojama prie ekranų praleisti ne ilgiau nei 2 valandas per dieną, tačiau individualūs poreikiai ir aplinkybės gali lemti skirtingus sprendimus.

Anot ekspertės, tokio amžiaus vaikams rekomenduojamas švietimo turinys, susijęs su mokyklos dalykais, programos ir filmai, skatinantys kritinį mąstymą ir dis-

KURKIME
sveikatai palankius
ĮPROČIUS!

kusijas apie vertybes bei moralę, interaktyvūs žaidimai ar edukacinės programėlės, skatinančios kūrybiškumą, bendradarbiavimą ir strateginį mąstymą.

Be šių rekomendacijų, svarbu atkreipti dėmesį į vaiko elgesį ir raidą, stebėti, kaip ekranų naudojimas veikia jų kasdienę veiklą, miegą, socialinius įgūdžius ir bendrą savijautą. Esant poreikiui, būtina kreiptis į specialistus.

Dviejų vaikų mama: „Ekranus ribojame visada“

Vilniuje gyvenanti ir du sūnus – 2,5 metų ir 6 mėnesių berniukus – auginanti Grėtė sakė, kad su vyru vaikams ekranus riboja visada: „Esame sutarę vyresniajam rodyti jo pasirinktą filmuką ar kelis filmukus iš mūsų pasiūlytų, kurių bendra trukmė neviršija 30 min. per dieną. Išimtis taikoma tada, kai visi kartu žiūrime filmą šeimai, einam į kino teatrą, ir, dažnu atveju, sėkmadiniams, kai rodomos pažintinės, pramoginės laidos vaikams. Pastarųjų laidų žiūrėjimas netrunka ilgiau nei 1 valandą.“

Mama pažymėjo, kad vaiko žiūrėjimas turinys yra kaskart kontroliuojamas. „Dažnu atveju yra pasiūlomi keli variantai ir leidžiama vaikui pasirinkti, arba išrenkame savo nuožiūra ir žiūrėdami kartu paaiškiname, supažindiname su rodomu turiniu“, – pridūrė ji.

Grėtės nuomone, bet koks rodomas turinys turi labai didelę reikšmę vaiko elgesiui: „Manome, kad turinį būtina kontroliuoti, stengtis žiūrėti kartu ir aiškinti vaikui, kas vyksta. Jei nėra galimybės žiūrėti kartu, jungiame toki filmuką ar laidą, kuri jau buvo žiūrėta ir aptarta su vaiku.“

Užs. Nr. 52

Projektas „Kurkime sveikatai palankius įpročius!“ finansuojamas Visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis, kurį administruoja Sveikatos apsaugos ministerija

Naujas politinis sezonas – nauji rūpesčiai

(Atkelta iš 2 p.)

įspūdį paliko suremontuotos vidaus patalpos. Kuriant aplinkos jaukumą nemažai dėmesio ir lėšų skyrė Savivaldybė, o ir įstaigų vadovai sumaniai tvarkosi, gerindami paslaugų prieinamumą ir kokybę. Bibliotekoje sutiktos skaitytojos džiaugėsi atnaujintomis patalpomis, maloniu bendravimu su bibliotekos darbuotojais, grožinės literatūros pasirinkimu. Pirminės sveikatos priežiūros centre sutvarkytas šilumos ūkis, elektromobiliais atnaujintas automobilių parkas. Suremontuotose rūsių patalpose sudarytos sąlygos sportiniams užsiėmimams ir mankštoms, reikalui esant, jas lengvai galima paversti priedanga. Įstaigos direktorė **Angelė Sidaravičienė** pasidalino rūpesčiu dėl kiauro pastato stogo.

Mokyklos direktorius **Stasys Valančius** dėkojo už tai, kad, iškilus neatidėliotinam poreikiui, Savivaldybė skyrė lėšų aktų salės remontui, darbai baigti prieš Rugsėjo 1-ąją. Ateityje mokykla planuoja atlikti remontą ir sporto salėje.

Meras su Tarybos nariais pasivaikščiojo ir po buvusios profesinės mokyklos teritoriją, kur apžiūrėjo apleistus pastatus, negy-

venamus daugiabučius, ne vienerių metų žolė apaugusį stadioną. Aptarta galimybė šį turtą parduoti privačiam verslui. Apžiūrėta prie seniūnijos pastato esanti dirbtinės dangos sporto aikštelė, kurią laikas atnaujinti, naujai įrengta krepšinio aikštelė parke, kurmiarasių sugadinta futbolo aikštė, pasi-vaikščiota parko takeliais. Ir parką, ir kitas viešąsias erdves šienauja ir prižiūri, išlūžusias šakas surenka seniūnija, tai – dideli plotai, kuriems sutvarkyti pritrūksta darbo rankų. Iki šiol įveiklinta, lankymui ir renginiams pritaikyta nedidelė parko dalis. A.Marcinkevičiaus teigimu, jeigu būtų parengta parko sutvarkymo koncepcija, nutiesti pasivaikščiojimo takai su apšvietimu ir suoliukais, tai ir naujakurių, ir turistų akimis miesteliui suteiktų pridėtinę vertę.

Pakeliui į Prienuos Tarybos nariai stabtelėjo ties Balbieriškio atodanga. Nors buvo darbo diena, nuo apžvalgos aikštelės Nemu-vo vingiu gėrėjosi nemažai žmonių: ir važiuojant pro šalį stabtelėjusių, ir atvykusių nusifotografuoti krikštynų proga. Akivaizdu, ši vieta mėgstama ir lankoma, todėl reikalinga nuolatinė priežiūra. Tvarką čia palaiko, dukart per savaitę šiukšles surenka seniūnijos darbuotojai.

Dalė Lazauskienė
Autorės nuotrauka

Romantiškos sielos Gražina: „Pabuvojau ir rojuje, ir pragare“

(Atkelta iš 5 p.)

gamtoje ir rasdavo nusiraminiamą.

Nelengva buvo ir vėliau. „Šeima, vaikai... Jeigu vienas tą vežimą tempi, patruksti, – neslepia moteris. – Bet visada yra Aukščiausiojo valia, ji iš visko išgelbsti. Kai mane išgelbėjo, tai aš gyvenau ne 100, o kokiais 200 procentų.“

Gražina neslepia: „Buvo metas, kai labai norėjosi gyventi, maldavau Dievo, kad mane gelbėtų iš to pragaro.“ Pasak jos, buvo labai sunku priimti pašlijusius santykius su vyru, susitaikyti, atsitiesti, bet kai pasieki patį dugną, kai jau viskas vis tiek, tada pradedi ieškoti išeičių... Rašyti labai mėgstanti moteris ėmė fiksuoti visas savo nesėkmes. Bet vieną dieną persigalvojo ir užsivedė džiaugsmu sąsiuvinį. Tiesa, iš pradžių per dieną nesurasdavino jokio užrašyti verto džiaugsmo. Tada nusprendusi, kad galima džiaugtis bet kuo, pradėjo kabintis už visiško smulkmenų. Štai tuomet tie įrašai ir pasipylė. Ir jų vis daugėjo. „Dar skaičiau knygą, kaip neigiamas mintis keisti teigiamomis, – prisimena Gražina. – Metus dirbau su savimi. Ir dabar

kiekvieną dieną dirbu. Turiu pasidariusi ilgiausią sąrašą, ką reikia skaityti, ir kasdien skaitau. Pati save išlupau iš tos juodos depresijos. Nereikėjo jokių psichologų.“

Vis dėlto ne visi tokie stiprūs. Nejuočiomis Gražina prasitaria apie keturias jos globojamas moteris. Vieną atvažiuojančią išmaudo, aprenkia švariais darbužiais, paliktus išskalbia, pamaitina, dar į namus maisto įdeda. Kitai, gyvenančiai soduose, jos mėgstamos šaltienos išverda, nuneša, malkų paskaldo ar kitus darbus nudirbti padeda. Nuvažiavusi į Dabravą visada stengiasi aplankyti labai vargingai gyvenančią buvusią klasės draugę. Kai buvo patyrusi traumą, ir į perrišimus, ir pensijos atsiimtį, ir į Išlažą nuveždavo. Namų duris atveria, laiko negaili ir dar vienai gerai pažįstamai moteriai, psichikos sutrikimą turinčiai jos dukrai.

Kitiems, o pirmiausia sau pačiai visus įskaudinimus atleidžianti Gražina tikina: reikia gyventi čia ir dabar, pamiršti visus pragarus, apsidairyti aplink, ieškoti gėrio, grožio ir smulkmenose atrasti rojų.

Aldona Milieškieinė

**SPRENDIMAI PRIIMTI BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS
2024 M. RUGPJŪČIO 29 D. POSĖDYJE**

Eil. Nr.	Sprendimo numeris	Sprendimo antraštė
1	2	3
1.	(1.3.E.)-TSE-131	Dėl automobilių stovėjimo vietų įrengimo
2.	(1.3.E.)-TSE-132	Dėl pritarimo projektui „Sveikatos priežiūros specialistų pritraukimas į Birštono savivaldybę“
3.	(1.3.E.)-TSE-133	Dėl Birštono savivaldybės asmens su negalia gerovės tarybos patvirtinimo
4.	(1.3.E.)-TSE-134	Dėl Mokėjimo už socialines paslaugas Birštono savivaldybėje tvarkos aprašo patvirtinimo
5.	(1.3.E.)-TSE-135	Dėl maksimalių socialinės priežiūros, socialinės globos ir laikino atokvėpio paslaugų išlaidų finansavimo dydžių Birštono savivaldybės gyventojams nustatymo
6.	(1.3.E.)-TSE-136	Dėl kietojo kuro vidutinės kompensuojamos kainos nustatymo
7.	(1.3.E.)-TSE-137	Dėl Birštono savivaldybės mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų apdovanojimo ir metų mokytojo vardo suteikimo bei premijos skyrimo nuostatų patvirtinimo
8.	(1.3.E.)-TSE-138	Dėl įgaliojimo pasirašyti sutartį dėl pedagoginės psichologinės tarnybos pedagoginių ir psichologinių paslaugų teikimo
9.	(1.3.E.)-TSE-139	Dėl leidimo Birštono gimnazijai pirkti M2 klasės mokyklinį autobusą
10.	(1.3.E.)-TSE-140	Dėl Birštono savivaldybės pasirengimo įtraukiojo ugdymo įgyvendinimui 2024–2026 metų priemonių plano patvirtinimo
11.	(1.3.E.)-TSE-141	Dėl Birštono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 8 d. sprendimo „Nr. TSE-003 „Dėl Birštono savivaldybės 2024 metų biudžeto patvirtinimo“ pakeitimo
12.	(1.3.E.)-TSE-142	Dėl patalpų pastate Birštone, Birutės g. 35, išnuomojimo be konkurso maitinimo paslaugoms teikti
13.	(1.3.E.)-TSE-143	Dėl Birštono savivaldybės tarybos 2019 m. rugsėjo 27 d. sprendimo Nr. TS-161 „Dėl Birštono savivaldybės būsto fondo sąrašo ir Birštono savivaldybės socialinio būsto fondo sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo
14.	(1.3.E.)-TSE-144	Dėl Birštono savivaldybės tarybos 2015 m. liepos 21 d. sprendimo Nr. TS-162 „Dėl Birštono savivaldybės tarnybinių gyvenamųjų patalpų fondo sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo
15.	(1.3.E.)-TSE-145	Dėl veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi turint verslo liudijimus, fiksuotų pajamų mokesčio dydžių 2025 metams nustatymo
16.	(1.3.E.)-TSE-146	Dėl Birštono miesto Jaunimo gatvės esminių turto pagerinimo išlaidų perdavimo ir įsigijimo savikainos padidinimo
17.	(1.3.E.)-TSE-147	Dėl Birštono savivaldybės tarybos 2017 m. sausio 27 d. sprendimo Nr. TS-12 „Dėl ilgalaikio materialiojo turto perdavimo patikėjimo teise pagal turto patikėjimo sutartį uždarajai akcinei bendrovei „Birštono vandentiekis“ ir 2017 m. vasario 22 d. turto patikėjimo teisės sutarties Nr.636/(11.18.)-IS-052 pakeitimo
18.	(1.3.E.)-TSE-148	Dėl Birštono savivaldybės tarybos 2023 m. birželio 1 d. sprendimo Nr. TSE-119 „Dėl Birštono savivaldybės būstų ir socialinių būstų nuomos mokesčių dydžių nustatymo“ pakeitimo
19.	(1.3.E.)-TSE-149	Dėl Škėvonių kapinių statinių (unikalus numeris – 4400-2008-3149) esminių turto pagerinimo išlaidų perdavimo
20.	(1.3.E.)-TSE-150	Dėl žemės sklypo Birštono sav., Birštono sen., Škėvonių k. (unikalus numeris – duomenys neskelbtini), 16525/55083 dalies pirkimo Birštono savivaldybės nuosavybėn Škėvonių kapinių plėtrai
21.	(1.3.E.)-TSE-151	Dėl žemės sklypo Birštono sav., Birštono sen., Ivoniškių k. (unikalus numeris – duomenys neskelbtini), 3894/12981 dalies pirkimo Birštono savivaldybės nuosavybėn Škėvonių kapinių plėtrai.
22.	(1.3.E.)-TSE-152	Dėl valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. 1201/0003:51, unikalus Nr. 1201-0003-0051), esančio Druskupio g. 1, Birštono mieste, nuomos sutarties pripažinimo pasibaigusia.
23.	(1.3.E.)-TSE-153	Dėl valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. 1201/0003:51, unikalus Nr. 1201-0003-0051), esančio Druskupio g. 1, Birštono mieste, nuomos sutarties pripažinimo pasibaigusia
24.	(1.3.E.)-TSE-154	Dėl valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. 1201/0003:51, unikalus Nr. 1201-0003-0051), esančio Druskupio g. 1, Birštono mieste, nuomos sutarties pripažinimo pasibaigusia
25.	(1.3.E.)-TSE-155	Dėl valstybinės žemės sklypo (kadastro Nr. 1201/0004:7, unikalus Nr. 1201-0004-0007), esančio Turistų g. 18, Birštono mieste, nuomos
26.	(1.3.E.)-TSE-156	Dėl Birštono savivaldybės tarybos narės Dovelės Adamonytės komandiruotės į Strasbūrą (Prancūzija)
27.	(1.3.E.)-TSE-157	Dėl Birštono savivaldybės tarybos nario (-ės) komandiruotės į La Croix en Touraine (Prancūzija)
28.	(1.3.E.)-TSE-158	Dėl Birštono savivaldybės tarybos nario (-ės) komandiruotės į Lipiką (Kroatija)

„Gyvenimas“
– laikraštis
Jums ir apie
Jus!

„Gyvenimo“
redakcijoje prii-
mami skelbimai
ir į Alytaus,
Marijampolės ir
Vilkaviškio
miestų ir rajonų
laikraščius.

**Alytaus
Naujienos**
Suvalkietis
Santaka

PERKA
Gyvuliai, gyvūnai

Įmonė perka galvijus geromis kainomis. Tel. 8 613 79 515.

UAB Suvalkijos veršeliai
brangiai perka veršelius.
Tel. 8 634 23 551.

ĮMONĖ BRANGIAI PERKA
karves, bulius, telyčias
tvarko išmokas,
atsiskaito, išsiveža
0 646 82 142
0 678 65 644

Įvairios prekės

**SUSIKRAUSI KAPITALĄ, JEIGU VEŠI
MUMS METALĄ.** Brangiai perkame
metalo laužą. Atsivežame. UAB
„Ferometa“, Vasaros g. 50F,
Marijampolė. Tel. 8 687 74 433.

**PERKA
GALVIJUS**
KARVES, TELYČIAS, BULIUS
PAGAL SKERDENAS ARBA GYVA SVORĮ.
SVERIA, MOKA IŠ KARTO, PAIMA PATYS.
Tel.: (8-614)93124

PARDUODA
Kietas kuras

Parduoda MALKAS, supjautas kala-
dėlėmis, rąstukais. Skubiai, nemo-
kamai pristato jums patogiu
laiku. Tel. 8 672 51 171.

Parduodame džiovintas skaldytas
beržo malkas. Tel. 8 614 97 744.

Parduodu sausas, kapotas malkas,
laikomas po stogu, vežame ir mažais
kiekais. Išrašome sąskaitas.
Tel. 8 648 61 061.

Gyvuliai, gyvūnai

Parduoda atjunkytus paršelius.

Tel. 0 699 98 212.

Įvairios prekės

Nebrangiai atvežame sijotą kokybišką
juodžemį, maišytą su kompostu.
Vežamas kiekis – nuo 4 iki 10 kub.m.
Tel. 8 609 66 753.

Parduodami nauji šaldytuvai ir
šaldikliai „Snaigė“ – 2 metų garantija.
Pristatymas į namus nemokamas.
Tel. 8 675 50 466.

Parduodame lietuvišką kiaulių
skerdieną, svilintą. Kaina – nuo 3,65
Eur/kg. Puselės svoris 50-60 kg, atve-
žame. **Parduodame** maistines bulves
Vineta ir Laura, kaina nuo 0,40 ct/kg.
Tel. +370 607 12 690.

PASLAUGOS

Pilnas pamatų įrengimas (nustum-
dymas, polių gręžimas, rostverkas,
armatūros karkasai, apšiltinimas ir
užpylimas). Tel. 8 620 85350.

SANTECHNIKOS DARBAI. ATLIEKAME
**VISUS SANTECHNIKOS, VANDENTIE-
KIO IR ŠILDYMO DARBUS:** Potinkinių
maišytuvų, WC rėmų montavimas;
Vonios prietaisų montavimas; Vonių
montavimas ir dušų surinkimas; Vonios
baldų surinkimas. Tel. 8 640 39 204.

Gaminame betoną, šulinio, kanaliza-
cijos žiedus ir dangčius. Gelžbetoninė
produkcija, metalo gaminiai, vežame
žvyrą ir smėlį, krano paslaugas.
Tel. +370 687 95 399.

**Betonavimo, mūravimo ir griovimo
darbai. Tvorų montavimas.**
Tel. 8 600 96 399.

**DURYS – PER 3 DIENAS!
„ŽMONIŠKOMIS KAINOMIS“**

Gaminu duris – ypatingai šiltas, saugias
nuosaviems namams, ūkiniams pasta-
tams ir rūsiams. **Dirbame ir žiemos
metu.** Tel. 8 653 93 193.

**Pjauname žolę. Medžių pjovimas-
genėjimas aukštapjove. Avarinių
medžių pjovimas prie pastatų. Gyva-
tviurių karpymas, formavimas. Pas-
tatų griovimas.** Tel. 8 670 18 048.

Mobiliu gateriu pjaunu medieną,
kreizuoju lentas kliento kieme. Pjaunu
ir nedidelius kiekius. Kaina nuo 30
Eur. Tel. 8 610 03 983.

SIENŲ ŠILTINIMAS
užpildant oro tarpus
1m² kaina
nuo
1,40 Eur
Tel. 8 675 7 73 23

ĮVAIRŪS

Informuojame žemės sklypo (kadastro Nr. 6940/0003:171), esančio Prienų r., Patamulšio k., savininką (-us), kad VĮ Žemės ūkio duomenų centro matininkas Algis Kabašinskas (kvalif. paž. Nr. 2M-M-166) 2024-09-12, 10.00 val. vykdys žemės sklypo (kadastro Nr. 6940/0003:314), esančio Prienų r., Patamulšio k., ribų ženklavimo darbus. Prareikusių išsamesnės informacijos prašome kreiptis į VĮ Žemės ūkio duomenų centrą adresu: K. Donelaičio g. 33-415, Kaunas, LT-44240, el. p. algis.kabasinskas@zudc.lt.

Musikaltimai Melaimės

Radinyš

Rugpjūčio 30 d. apie 17 val. 55 min. Birštone, Muziejaus g., neblaivus (2,17 prom.) vyro (gim. 1988 m.) gyvenamojo namo kieme esančiame šiltnamyje rasti auginami, įtariama, kanapių daigai. Pradėtas ikiteisminis tyrimas pagal LR BK 259 str.

Eismo įvykis

Rugsėjo 1 d. apie 15 val. 15 min. Prienų r., Naujosios Ūtos sen., Žemaitkiemio k., neblaivus (2,51 prom. alkoholio) ir neturintis teisės vairuoti transporto priemonę vyras (gim. 1979 m.), važiuodamas automobiliu „VW Touran“ atbuline eiga, įvažiavo į kelio ženklą ir jį apgadino. Eismo įvykio metu žmōnės nesužaloti.

Metų ūkis
2024

Ne tik javai, bulvės, bet ir grybai...

Veiverių seniūnijos Meškynų kaimo ūkininkų Ilmutės ir Edgardo SMAIDŽIŪNŲ kieme mus pasitiko trys šaunūs vaikinukai Einingas, Emilis ir Edgaras. Kol tėvai grįžo, jie mums spėjo papasakoti apie gyvenimą kaime, Plutiškių mokyklą, kurią lanko, ir mėgstamus užsiėmimus.

Bet kai kalba pasisuko apie ūkio reikalus, vyresnieji broliai pirmenybę atidavė jaunėliui Edgarui. Nors visi jie – kai reikia, pluša kartu su tėvais, bet, kaip tvirtino vyriausias iš brolių keturiolikmetis Einingas, būtent Edgarui labiausiai patinka ūkininkavimas. Tą patvirtino ir vėliau grįžusi mama Ilmutė. Edgaras jau turi savo ūkėlį: augina lopinėlių bulvių ir kelias antis bėgikes. Beje, apie antis. Toks didelis noras buvo jų turėti, kad Edgaras atsakė jė kambarielyje buvusio televizoriaus. Jį pardavus, ir buvo nupirkto trys antys, gaila, kad dar dvi mamos padovanotas nunešė lapė. Savarankiškai Edgaras tvarkosi ir savo bulvių lauke. Pats sodino, pats jas ir prižiūri. Džiaugiasi, kad derlius bus geras ir jis įrodys tėvams, kad be reikalo jie atsakė auginti „Madridas“ veislės bulves. Edgaras dalyvauja ir Prienų ūkininkų sąjungos paskelbtame fotografijų konkurse. Jau pasidalino nuotraukomis moliūgų lauke ir su savo „greitukėmis“.

Socialine darbuotoja dirbanti Ilmutė ir vadybininkas Edgaras Smaidžiūnai ūkininkauti pradėjo 2021-aisiais. Tad jie dar jauni ūkininkai, bet jau tvirtai besistojantys ant žemės. Šalia senosios sodybos jau iškilęs naujas gyvenamasis na-

Draugiška Smaidžiūnų šeimyna ir dirba, ir keliauja kartu.

mas, kuriame dar šiemet planuojama švesti įkurtuves.

Smaidžiūnų ūkio kryptis – daržininkystė ir augalininkystė. Pasak ūkininkų, daugiau dėmesio ir darbo rankų reikalauja daržininkystė. Pagrindinė kultūra – bulvės, bet ūkyje auginami ir moliūgai, ryžtai pradėti auginti ir šitaki grybus.

Jeigu su bulvėmis viskas gerai, pasirinktos derlingiausios ir paklausiausios „Vineta“ ir „Meloni“ veislės, apsirūpinta reikiama technika, nekyla problemų dėl realizacijos. Smaidžiūnai jau užsiaugino savo klientus, įgijo jų pasitikėjimą.

Pasinaudojęs galimybe gauti paramą iš jauniems ūkininkams skirtos programos, Smaidžiūnas pasistatė taip reikalingą sandėlį. Smaidžiūnai patenkinti ir kredito unijos „Prienų taupa“ teikiamomis paslaugomis. Ateities planuose – anгарas, kurio, Edgardo Smaidžiū-

Mažojo ūkio šeimininkas Edgaras.

no nuomone, labai reikia.

Nusprendę didžiausią dėmesį skirti bulvininkystei, Smaidžiūnai ne tik dalyvavo, bet ir toliau dalyvauja įvairiuose seminaruose, domėjosi Kėdainių rajono bulvių augintojų patirtimi. Drašiai eksperimentuoja, ieškodami geriausių sprendimų. Vienas bulves kaupia, kitų – ne, pasodintas užformuoja. Sako, pasiteisina. Tręšia tik mėšlu.

Su šitaki grybais kol kas sudėtingiau. Dar trūksta žinių. Mokosi visi: ir vyresni, ir jaunimas. Turi nusipirkti jau medžiuose iškiepytų ir patys ruošiasi skiepyti. Entuziazmo užtenka, o tuo, kad perpras auginimo technologijas, neabejoja ne tik tėvai, bet ir vaikai.

Smaidžiūnai ne tik gražiai tvarkosi savo ūkyje, bet ir geranoriškai padeda tiems Meškynų kaimo gyventojams, kuriems reikia pagalbos. Apie jų savanorystę buvo rašyta ir „Gyvenime“.

Ramutė Šimukauskaitė

Prienuose viešėjo Lenkijos ir Latvijos savivaldybių delegacijos

(Atkelta iš 1 p.)

Svečiai pasveikino Prienų krašto žmones, susirinkusius į šventę Beržyno parke. Jiems buvo surengta ekskursija po Jiezną, kuriame aprodytos bendradarbiavimo abipus sienos projektų lėšomis su tvarkytos viešosios erdvės, pristatytos lietuviško midaus gamybos tradicijos Stakliškėse.

Šeštadienį Prienų rajono savivaldybės meras **Alvydas Vaicekuskas** svečiams surengė oficialų priėmimą Savivaldybėje. Jo metu meras papasakojo apie tai, kuo unikalūs Prienai, pristatė gamtinį, istorinį, kultūrinį potencialą, Savivaldybės darbus, nuveiktus tvarkant viešosios paskirties įstaigų pastatus, erdves, pasidalino planais apie būsimus projektus švietimo, sporto, sveikatos priežiūros paslaugų gerinimo, turizmo plėtros srityse, pasidžiaugė miestui naudingsiomis verslo iniciatyvomis, bendradarbiavimu su partneriais iš Lenkijos, rengiant bendrus projektus.

Delegacijų atstovai rajono vadovui pateikė nemažai klausimų, domėdamiesi Savivaldybės įdirbiu, infrastruktūros tvarkymui pritraukiant privačias lėšas, paskatinant gyventojus renovuoti daugiabučius namus ir kt. Svečiai pasisakė už bendrus projektus, skatinant jaunimo ir mokyklų mainus, senjorų užimtumą ir kt.

Prienų rajono meras **Alvydas Vaicekuskas** ir Parčevo vicemeras **Michal Božym** pasirašė atnaujintą abiejų savivaldybių bendradarbiavimo sutartį.

Savivaldybių atstovai apsigėdė suvenyrais. Svečiai, atsiliepdami į šventės temą, dovanų atvežė pagal savo krašto receptus keptos proginės duonos ir kitų užsimezgiusių draugystę sutvirtinančių lauktuvių.

Daugiau apie Duonos ir ugnies festivalį – šeštadienio „Gyvenime“ ir www.facebook.com/laikrasti-gyvenimas

„Gyvenimo“ informacija

Darbą pradėjo nuo konsultacijų su žemdirbiais ir jų naštos mažinimo

(Atkelta iš 1 p.)

tolimesnei žemės ūkio veiklai, todėl bus peržiūrėtas Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas, kitas žingsnis – naujų Deklaravimo taisyklių rengimas. Ministro teigimu, yra svarbu atkurti kaimo žmonių pasitikėjimą ūkio ministerija ir jai pavaldžiomis institucijomis, panaikinti kliūtis jaunimo atėjimui į kaimą, ūkių perėmimui iš kartos į kartą.

Žemės ūkio ministras informavo apie pasirašytus potvarkius, mažinant administracinę našta ir stabdant perteklinius reikalavimus, susijusius su patikromis, elektroninių žurnalų pildymu.

Žemdirbių atstovai ministrui

išsakė savo kasdienybės skaudulius ir lūkesčius dėl žemės ūkio bei kaimo gyvybingumo, žemdirbio, kaip profesijos, prestižo atstatymo.

Pokalbyje paliestos grūdų mėginių kokybės tyrimų neatitikties supirkimo punktuose problemos, dėl ko neretai kyla ginčų; aptartos valstybinės žemės pardavimo sąlygos ir kiti klausimai. Prašyta ministerijos tarpininkavimas tarp bankų ir ūkininkų, sudarant galimybę pastariesiems pasiimti paskolų mokėjimo atostogas, atidėti palūkanų grąžinimo terminus. Kaip pažymėjo ūkininkai, prasto derliaus ir nuostolingais metais yra sudėtinga laiku tesėti įsipareigojimus bankams ir kitoms kredito įstaigoms.

Dalė Lazauskienė

Idėja auginti šitaki grybus užbūrė visus.

Nuotraukos iš Smaidžiūnų albumo

Gyvenimas

REDAKCIJOS ADRESAS:
Kauno g. 19 A, LT - 59147 Prienai.
El.paštas: info@gyvenimas.info

Leidžia UAB „GYVENIMAS“ (SL 066).
Laikraštis įkurtas 1946 m. gruodžio 7 d.

Redaktorė Ramutė Šimukauskaitė

Redakcija: Redaktorė Ramutė Šimukauskaitė - VERSLAS, ŽEMĖS ŪKIS (60523, ramute@gyvenimas.info); SOCIALINĖS PROBLEMOS, ŠVIETIMAS, MEDICINA, TEISĖSAUGA, PASLAUGOS: Dalė Lazauskienė, redaktorės pavaduotoja (60014, dale@gyvenimas.info); APLINKOSAUGA, NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS, KULTŪRA, SPORTAS: Rimantė Jančauskaitė, apžvalgininkė (60012, rimante@gyvenimas.info); KOREKTŪRA: Ona Ališauskienė (60015); BUHALTERIJA, SKELBIMAI: Ona Lodienė, Zina Lankevičienė (tel./faksas 60012, zina@gyvenimas.info); kompiuterininkai ([maketas@gyvenimas.info](mailto:maketav@gyvenimas.info)). Mob. tel. 8 605 19 327.
Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su laiškų autorių nuomonėmis. Už skelbimų turinį neatsakome.

Laikraštis išeina trečiadieniais ir šeštadieniais.
Ofsetinė spauda. Apimtis – 3 spaudos lankai.
Indeksas 67283. Tiražas: trečiadieniais – 1250 egz., šeštadieniais – 1650 egz.
Rinko, maketavo UAB „Gyvenimas“.

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Laikraščio veiklą ir projektą „Gyvenimą kuriame patys“ iš dalies remia VŠĮ „Medijų rėmimo fondas“ (bendrai skirta suma – 43727 Eur).

Spaudė UAB „Alytaus spaustuvė“, Seirijų g. 17, tel. (8 315) 73786.

ALYTAUS SPAUSTUVĖ

„Gyvenimas“
– laikraštis Jums
ir apie Jus!

Aukščiausios rūšies pavasarinėmis kainomis

Akmens anglis – palaida ir fasuota.
Pjuvenų briketai – beržo, uosio.
Durpių briketai – didmaišiuose.
Medžio ir durpių granulės – fasuotos.
Atvežame.

GRASTA Tel. 8 687 36216
Kęstučio g. 97, Prienai